

1. A METAFÍSICA COMO EXPLICACIÓN TEÓRICA DA REALIDADE

1.1. A pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles.

1.2. Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade.

1.3. Pregunta pola orixe e a estrutura do real.

1.4. Caracterización da realidade.

1.4.1. Cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir

1.4.2. Esencialismo e existencialismo.

1.5. Principais teorías metafísicas da historia da filosofía

2. COSMOVISIÓN CIENTÍFICAS SOBRE O UNIVERSO.

2.1. Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico.

2.2. Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico.

2.3. Visión contemporánea do Universo.

2.4. Reencontro da Filosofía e a Física na teoría do caos.

1. A METAFÍSICA COMO EXPLICACIÓN TEÓRICA DA REALIDADE

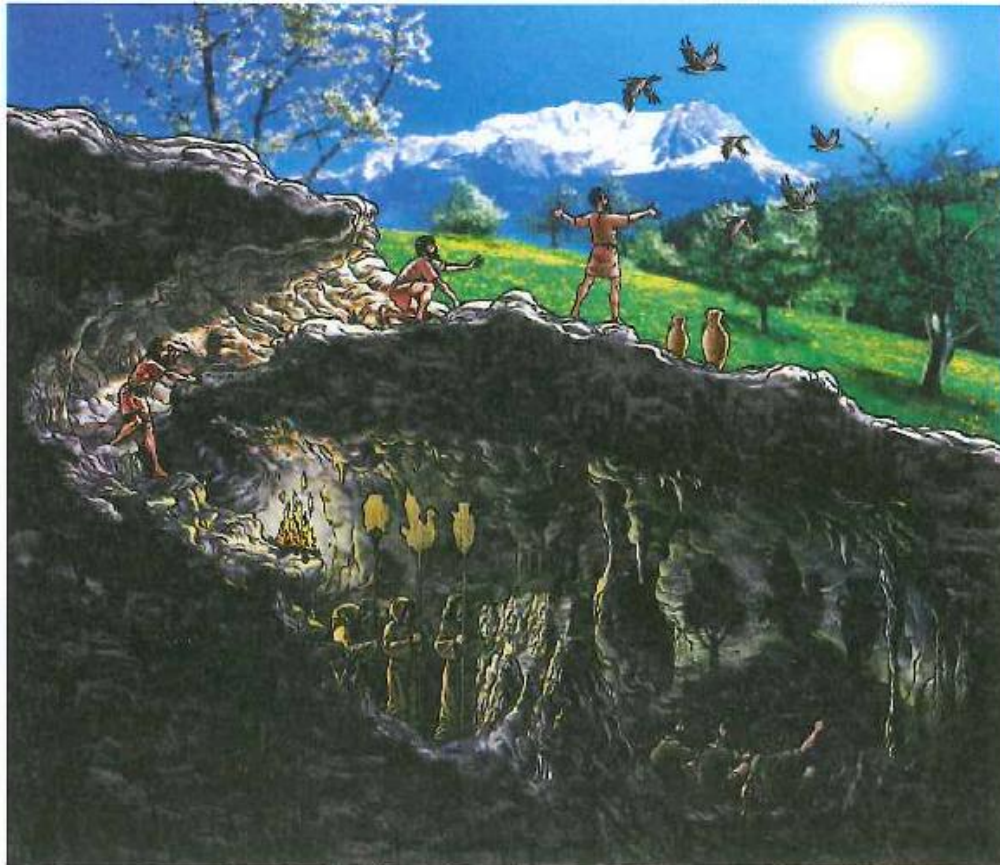
- **Metafísica** = parte da filosofía que ten por obxecto os principios fundamentais da realidade.
 - 3 problemas: *Eu, Deus e Mundo*.
- **Ontoloxía** = rama da Metafísica que se ocupa do *ser en canto ser*.

1.1. A pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles.

LA EDUCACIÓN
PROHIBIDA

PLATÓN .Mito da cova. *A república ou da xustiza*. L VII.

- A verdadeira realidade
 - non é a deste mundo físico, sensible, plural e cambiante
 - é a do mundo das ideas, do mundo que se capta mediante o intelecto ou razón

MUNDO DAS IDEAS

Ideas: verdadeira realidade

- Esencias ou modelos das cousas físicas ou concretas
- Só aquí pode existir a ciencia

MUNDO SENSIBLE

Cousas materiais e concretas

- Apariencias, imaxes, sombras da auténtica realidade.
- Aquí só hai opinión

1. A METAFÍSICA COMO EXPLICACIÓN TEÓRICA DA REALIDADE

1.1. A pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles.

ARISTÓTELES

- A explicación do real está no mundo físico
 - Potencia / acto / materia-forma / analoxía do ser / 4 causas
- A realidade é algo cambiante, diverso, que busca o perfeccionamento das súas potencialidades
- Realidade = composto de materia + forma

1.2. Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade.

Os **racionalistas** ou **idealistas** (Platón, Agostiño de Hipona, Descartes, Hegel)

- A experiencia sensible non nos proporciona un achegamento á realidade
- O coñecemento só nolo pode proporcionar a **razón**
 - danos universal e permanente
- Matemáticas = fonte de inspiración

Os **empiristas** (Aristóteles, Tomé de Aquino, Locke, Hume)

- Só podemos **coñecer a partires dos datos proporcionados pola experiencia (sensible e interna).**
- As ideas e os razoamentos só serán verdadeiros, se se apoian no material proporcionado pola experiencia

Perception: os
números e a
verdade

KANT: síntese
•antimetafísica

Fringe,
causalidade

Postmetafísica

- Nova mirada sobre o real ó reflexionar sobre a realidade virtual
- ECHEVERRÍA**
 - “tercer contorno” ou “tecnopole” = realidade virtual (1ª natureza, 2ª cidade)
- A realidade xa non está simplemente presente, senón representada, simulada

1. A METAFÍSICA COMO EXPLICACIÓN TEÓRICA DA REALIDADE

1.3. Pregunta pola orixe e a estrutura do real.

Metafísica materialista

- Só existe a materia
- Evolucionou para dar lugar a diferentes niveis de realidade (físicoquímicas, biolóxicas, psíquicas, sociais)

Metafísica espiritualista

- Existe unha realidade superior ó material → inmaterial ou espiritual (non pode ser explicado polas leis naturais)
- O material está, unicamente, rexido por leis mecánicas ou dinámicas

1.4. Caracterización da realidade.

1.4.1. *Cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir*

HERÁCLITO DE ÉFESO, “nunca poderás bañarte dúas veces no mesmo río” “todo flúe”

- **Monismo** = todo está formado a partires dun só elemento, o fogo
- **Dinámico** = todo está cambiando nunha constante loita entre contrarios

PARMÉNIDES DE ELEA, “só o ser existe, o non ser non existe e non pode ser pensado”

- **Monismo** = todo é ser
- **Estático** = a realidade permanece idéntica a si mesma, aínda que os sentidos nos digan o contrario

1.4.2. *Esencialismo e existencialismo.*

SARTRE, “Un home non é outra cousa que o que fai de si mesmo”

- **Existencialismo** = só somos existencia ó nacer, non hai ningunha esencia definida, non somos nada definido
 - Ímonos definindo no devir existencial
- **Vs. Esencialismo (p.e. cristiá)** = o ser humano nace cunha natureza (decidida por deus)

1. A METAFÍSICA COMO EXPLICACIÓN TEÓRICA DA REALIDADE

1.5. Principais teorías metafísicas da historia da filosofía

Materialismo grego s. V a.c. Demócrito de Abdera	Pequenas partículas indivisibles, eternas, infinitas, iguais cualitativamente, móvense nun espazo baleiro dun xeito caótico, uníndose ou desuníndose dun eito mecánico.	METAFÍSICAS MATERIALISTAS
Materialismo moderno s. XVII e XVIII La Mettrie, D'Holbach	Corpúsculos con propiedades mecánicas / actúan entre eles seguindo leis mecánicas expresables matematicamente.	
Materialismo histórico XIX Marx	Natureza humana = carácter material especialmente marcado pola súa relación co mundo social (fundamental o nivel económico) Historia = historia da loita de clases (explotadores – explotados) / acabará co comunismo	
Materialismo emerxentista XX Mario Bunge	A materia =dinámica e con propiedades diferentes segundo o grao de evolución. 3 niveis: físico-químico, biolóxico e psíquico. <ul style="list-style-type: none"> •Cada un deles pode ser reducido ó anterior •As novas propiedades que xorden ou “emerxen” con cada nivel de realidade. 	

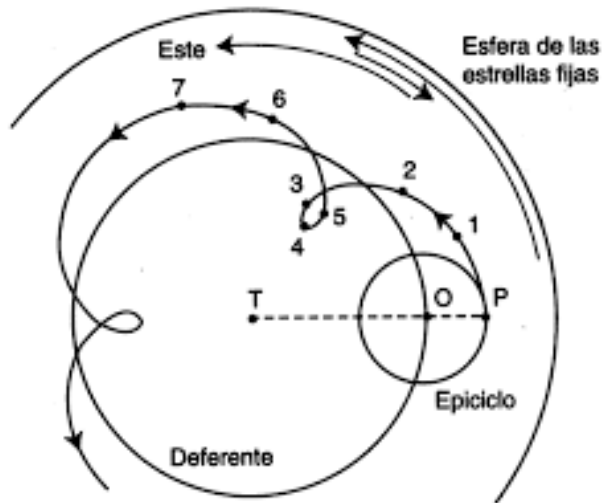
Platón s. V a.C.	A auténtica realidade está composta por ideas de natureza espiritual, separadas do mundo sensible e material.	METAFÍSICAS ESPIRITUALISTAS
Descartes s. XVII	Dualismo que supón un reforzamento da existencia do espiritual (tratamento pexorativo do material)	
Berkeley s. XVIII	“Ser é ser percibido”: <ul style="list-style-type: none"> •as cousas existen en tanto obxectos da consciencia. • as realidades extramentais non teñen consistencia propia. •Deus coloca as ideas nos espíritos. 	

2.1. Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico.

Universo de Aristóteles

Modelo vixente ata o Renacemento

- **Hipertrofia** da actividade especulativa e racional = discurso teórico abstracto
- **Ciencia**
 - Teorética afastada dun exame experimental
 - Fin =
 - Amosar a escondida esencia das cousas
 - Describir a orde e beleza do cosmos
- Imaxe do mundo transmitida por Claudio **Tolomeo** (II d.C.) no *Almagesto*

Terra = centro do universo

Corpos celestes = xiraban en circunferencias perfectas

Esfera das estrelas fijas = última esfera

PROBLEMA:

- Non xustificaba moitos fenómenos astronómicos
- Recorreuse a
 - **Epíclis** = cada corpo celeste xira arredor dun punto (que a súa vez xira arredor da Terra)
 - **Ecuantes** (o punto arredor do cal xira todo o universo está moi próximo o centro da Terra, punto ó redor do cal tamén se movía esta).

2. COSMOVISIONES CIENTÍFICAS SOBRE O UNIVERSO.

2.2. Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico.

COPÉRNICO (s. XVI)

- Distingue entre movemento planetario
- Aparente (visión xeocéntrica)
- Real (visión heliocéntrica)
 - Terra = rotación + translación
- Tese máis acertada que a antiga

GALILEO (s. XVI-XVII) – Fenómenos físicos

- Observalos e medilos
- Descubrir relacións entre eles
- Expresar os achados e resultados en linguaxe matemática

MÉTODO HIPOTÉTICO DEDUTIVO (compositivo – resolutivo)

• **Astronomía con 2 vertentes:**

- **Imaxe do universo** = (Copernicana / non aceptou leis 1. e 2. de Kepler)
- **Natureza do universo** = o mundo supralunar estaba formulado polos mesmos elementos que a Terra

KEPLER (s. XVI-XVII) – gran esforzo matemático – **3 leis do movemento dos planetas**

1. Órbitas elípticas (non circulares)
2. Velocidades non uniformes
3. Expresión da orde e disposición das cousas do universo mediante fórmulas matemáticas

NEWTON (s. XVII-XVIII) – culminación – **Principios matemáticos da filosofía natural**

- Define os conceptos fundamentais da ciencia física (masa, impulso, forza)
- **Método hipotético dedutivo:** A ciencia componse de leis que se inducen a partir dos fenómenos, se expresan en linguaxe matemática e se verifican examinando os propios fenómenos.
- Leis: da mecánica (acción e reacción, forza, aceleración) + gravitación

2.3. Visión contemporánea do Universo.

NOVA IMAXE DO UNIVERSO COAS INVESTIGACIÓNS CON

- **Telescopio** (macrocosmos) = inmensidade do universo
- **Microscopio** (microcosmos) = estruturas últimas da materia
 - Medios XIX = **átomos**
 - Finais XIX,
 - Mendeléiev, **táboa periódica**
 - Thomson, descubrimento do **electrón** (estrutura complexa do átomo)
 - XX, Rutherford, **átomo** estaba esencialmente **baleiro**
 - Electromagnetismo + radiactividade
 - Estrutura moi complexa da materia
 - **Partículas** = protón, neutrón, electrón, mesón
 - **Subpartículas** = quarks, leptóns, bosóns

2.4. Reencontro da Filosofía e a Física na teoría do caos.

TEORÍA DO CAOS = o mundo non é un reloxo previsible (Ilya Prigorine)

- Xa o vimos no 1.5 (metafísicas materialistas) / seguido polos **epicúreos**
- “**Efecto mariposa**” relacionado con **incertidume** → 3 posibilidades de análise filosófico da situación sobre a **realidade**
 - Está gobernada polo azar (non por leis deterministas)
 - Está gobernada por leis causais, pero aínda non as coñecemos
 - Nela hai desordes momentáneos, pero logo todo volve ó seu canle determinista
 - Opción da Teoría do Caos (averiguar se dentro do caos hai un certo orde)